

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Miljö- och energidepartementet

Yttrande över Vem har ansvaret? (SOU 2017:42)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller Klimatanpassningsutredningens redovisning av uppdraget att analysera hur ansvar fördelas mellan staten, landstingen, kommunerna och enskilda gällande att vidta åtgärder för att anpassa pågående och planerad markanvändning och bebyggd miljö till ett gradvis förändrat klimat. Befintliga regler om bygglov föreslås ändrade, bland annat på så sätt att en ansökan om bygglov efter genomförandetiden av detaljplanen alltid får avslås om det finns en uppenbar risk för skador på fastigheten eller byggnadsverket på grund av översvämning, ras, skred eller erosion. I dessa delar föreslås ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Vidare har det ingått i uppdraget att föreslå de ändringar som krävs för en långsiktigt hållbar dagvattenhantering i syfte att göra bebyggd miljö mer översvämningssäker. Det föreslås ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Boverket föreslås samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för bebyggelse och byggnadsverk, vilket medför en ändring i förordning (2012:546) med instruktion för Boverket.

Samtliga författningsändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I remissens avsnitt om utredningens uppdrag förs ett resonemang och en analys av kommittédirektivet. Det framförs bland annat att uppdraget avser ett stärkt arbete för anpassning till ett förändrat klimat och att detta är en övergripande samhällsplaneringsfråga. Vidare framförs i betänkandet att ett huvuduppdrag för utredningen är att klarlägga ansvarsfördelningen mellan stat, kommun, landsting och andra för all mark och alla climateffekter.

Regelrådet finner beskrivningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

I konsekvensutredningen saknas en beskrivning av alternativa lösningar och effekter av om någon reglering inte kommer till stånd avseende förslagen till ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

I konsekvensutredningen saknas vidare en beskrivning av alternativa lösningar av förslaget till ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. I denna del framförs dock att alternativet till att inte införa en reglering som ger kommunerna rätt att kunna ställa krav på fastighetsägare skulle innebära högre kostnader för hanteringen och därmed generellt högre avgifter för fastighetsägaren.

Regelrådet kan konstatera att effekter av om någon reglering inte kommer till stånd har motiverats avseende förslaget till ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster, dock inte till förslagen till ändring i plan- och bygglagen (2010:900). Vidare hade det enligt Regelrådet varit önskvärt om utredningen även redovisat alternativa lösningar till samtliga lämnade förslag. Om det inte har ansetts möjligt att utreda alternativa lösningar hade Regelrådet gärna sett en motivering till varför det inte har varit möjligt. I avsaknad av en sådan beskrivning går utredningen av de alternativa lösningarna inte att bedöma.

Regelrådet finner beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om någon reglering inte kommer till stånd bristfällig.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Regelrådet har i betänkandet inte kunnat återfinna någon beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten. Såvitt Regelrådet känner till, är de föreslagna författningsändringarna inte i uppenbar strid med EU-rätten. Regelrådet anser dock att det hade varit önskvärt av förslagsställaren att tydligt ange detta i konsekvensutredningen.

Trots det angivna finner Regelrådet beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I betänkandet framgår att de föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2018. I författningskommentaren framgår att innebörden sedan blir att förslaget ska genomföras under den mandatperiod som påbörjas efter valet 2018. Regelrådet har inte kunnat återfinna om man någonstans i betänkandet berör huruvida särskilda hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser. Såvitt Regelrådet kan bedöma är dock den föreslagna tidpunkten för ikraftträdande inte uppenbart olämplig. Vad gäller behov av speciella informationsinsatser anser dock Regelrådet att en sådan redovisning borde ha funnits med.

Regelrådet finner beskrivningen av särskilda hänsyn till tidpunkten för ikraftträdande godtagbar.

Regelrådet finner beskrivningen av huruvida det finns behov av speciella informationsinsatser bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen framförs att en fastighetsägare kan vara en privatperson men också en juridisk person. Vidare framförs att enligt utredningens bedömning handlar det om ett begränsat antal fastighetsägare, vilket enligt utredningen gör att förslaget inte får påverkan på små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren borde ha gjort en utförligare utredning av hur många företag som är fastighetsägare och som därmed kommer att beröras av de föreslagna reglerna.

Detta gäller såväl förslaget till ändring i plan- och bygglagen (2010:900) som förslaget till ändring i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Likaså borde företagens storlek ha angetts. Om det inte har varit möjligt för förslagsställaren att få fram denna information, borde förslagsställaren ha angett vilka försök till utredning som har gjorts för att få fram uppgifterna.

Vad gäller berörda företags bransch framgår det av förslaget karaktär att det är företag som är fastighetsägare som berörs direkt av förslaget.

Regelrådet finner beskrivningen av antal berörda företag och dess storlek bristfällig.

Regelrådet finner beskrivningen av berörda företags bransch godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen framgår att förslagsställaren har använt sig av konsultstöd för att översiktligt beräkna totalkostnaderna av klimatanpassning för översvämning, ras, skred samt erosion av främst bebyggelse inom detaljplanerat område för tiden fram till 2100.

Vad gäller ekonomiska konsekvenser av förslaget om prövning i bygglovsärenden framgår att förslaget skulle kunna leda till ekonomiska konsekvenser för fastighetsägare. Det uppges främst handla om fastighetsägare som äger obebyggda tomter och som vill bebygga dessa, men även ombyggnad berörs. Förslagsställaren framför att det främst handlar om förtydligande av gällande lagstiftning i denna del.

Vad gäller ekonomiska konsekvenser av förslaget om fastighetsägares hantering av dagvatten på fastigheten framgår att fastighetsägare kan bli skyldiga att vidta åtgärder på sin fastighet för att kunna leva upp till kravet i lagen och det kan därmed innebära kostnader för fastighetsägaren. Vidare uppges att för olika fastighetsägare kan ett krav på hanterande av dagvatten på fastigheten ge upphov till olika kostnader beroende på fastighetens beskaffenhet. Det anges att en bedömning alltid ska göras av skäligheten – om utfallet av skälighetsbedömningen visar att den kostnad det skulle innebära för fastighetsägaren att fullgöra kravet på att fördröja eller ta hand om dagvattnet i förhållande till den förtjänst man kan förvänta sig av åtgärden är att bedöma som oskälig, kan kravet inte göras gällande mot den fastighetsägaren.

Slutligen anges att den föreslagna utvidgningen av marklovsförfarandet, som innebär att även förändringar av markytans utformning omfattas påverkar fastighetsägare och kommuner. Frågor som berör detta uppges kunna bli fler i framtiden. Enligt utredningen innebär förslaget kostnader framför allt i form av att en lovavgift kan komma att behöva betalas samt att ansökningsförfarandet innebär arbetsinsatser för fastighetsägaren.

Regelrådet gör följande bedömning i denna del. Enligt Regelrådet kan man inte utesluta att administrativa kostnader kan uppstå för berörda företag med anledning av förslaget. Regelrådet har förståelse för att det är svårt att beräkna de administrativa kostnaderna, men det hade varit önskvärt att förslagsställaren gjort ett försök med beloppsmässiga uppskattningar för flera exempelföretag som är fastighetsägare och hur dessa företag kan komma att påverkas av förslagets olika delar. I avsaknad av detta anser Regelrådet beskrivningen av de administrativa kostnaderna ofullständig.

Regelrådet finner beskrivningen av de administrativa kostnaderna bristfällig.

Andra kostnader och verksamhet

Förslagets påverkan på andra kostnader har, såvitt Regelrådet har kunnat återfinna i remissen, återgetts på det sätt som anges under rubriken *Administrativa kostnader* ovan – då samtliga kostnader beskrivs tillsammans i konsekvensutredningen.

Liksom för de administrativa kostnaderna hade Regelrådet även för andra kostnader gärna sett beloppsmässiga uppskattningar för flera exempelföretag med olika förutsättningar, som påverkas av förslagets olika delar.

Beskrivningen av vilka förändringar som berörda företag kan behöva vidta i sin verksamhet till följd av förslaget framkommer när förslagsställaren skriver om förslagets påverkan på fastighetsägare i olika delar av konsekvensutredningen, exempelvis avseende förslaget om omhändertagande av dagvatten att fastighetsägare kan bli skyldiga att vidta åtgärder på sin fastighet för att kunna leva upp till kravet i lagen.

Regelrådet finner beskrivningen av andra kostnader bristfällig.

Regelrådet finner beskrivningen av vilka förändringar som berörda företag kan behöva vidta i sin verksamhet godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Regelrådet har i betänkandet inte återfunnit någon beskrivning om förslagets påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag, mer än formuleringen om att förslaget inte bedöms få någon påverkan på små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags.

Enligt Regelrådets bedömning borde förslagsställaren ha motiverat varför förslaget inte bedöms få någon påverkan på små företags konkurrensförmåga. Likaså borde det ha funnits med en beskrivning av om förslaget i övrigt kan komma att påverka konkurrensförhållanden för berörda företag, exempelvis om konkurrensen kan komma att påverkas utifrån lokala förutsättningar.

I avsaknad av en sådan beskrivning kan förslagets påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag inte bedömas.

Regelrådet finner beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållanden för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I konsekvensutredningen framförs att om kommunens analys pekar ut vissa områden som riskområden kan detta medföra minskade fastighetspriser i det området. Vidare uppges att planerade åtgärder i sin tur skulle kunna innebära en dämpning av ett möjligt prisfall varför det inte är möjligt att närmare uppskatta dessa förändringar.

Regelrådet finner beskrivningen av förslagets påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Regelrådet har i betänkandet inte återfunnit någon beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning, utöver den ovan nämnda formuleringen om att förslaget inte bedöms få någon påverkan på små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företag. Regelrådet hade även i denna del gärna sett en motivering till ställningstagandet. Som framgår ovan har förslagsställaren heller inte identifierat berörda företags storlek, påverkan på kostnader eller konkurrensförhållanden, varför relevanta omständigheter som härrör till små företag inte kan anses fullständigt utredda.

Regelrådet finner beskrivningen av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att flera punkter i konsekvensutredningen som är viktiga för att kunna bedöma förslagets effekter för företag har beskrivits på ett bristfälligt sätt. Detta avser exempelvis berörda företag utifrån antal och storlek. Likaså saknas beloppsmässiga uppskattningar av de kostnader som kan uppstå för berörda företag. Som framgår ovan anser Regelrådet att bedömningen av konkurrensförhållanden för berörda företag, liksom om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning, avfärdas alltför enkelt av förslagsställaren. För det fall att det finns en utredning bakom förslagsställarens ställningstaganden borde det ha framgått av konsekvensutredningen.

De nämnda bristerna medför att konsekvensutredningen inte kan anses fullständig.

Vid en sammantagen bedömning finner Regelrådet att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2 oktober 2017.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist, ordförande, Yvonne von Friedrichs, Marie-Louise Strömgren, Karin Hellerstedt och Annika Bergman.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Katarina Garinder
Katarina Garinder
Föredragande